

In memoriam Jan Kuys (1952-2018)

Nog geen twee weken nadat bij hem onverwacht een levensbedreigende ziekte was geconstateerd is op 26 april 2018 Jan Kuys (alias Kuijs) nabij zijn woonplaats Gouda overleden, koud nadat hij afscheid genomen had van de Radboud Universiteit en 66 jaar geworden was.

Zonder overdrijving kan gezegd worden dat hij zowel voor de geschiedenis van kerkelijke instellingen in het bisdom Utrecht als voor de geschiedschrijving van het gewest Gelre van bijzonder grote betekenis is geweest. Niet enkel door zijn eigen, uiterst talrijke publicaties, maar ook door zijn organisatorische, redactionele en voor studenten, promovendi en naaste collega's en vrienden stimulerende activiteiten. Het is evenmin overdreven te stellen dat hij, zonder ook maar op enig moment bewust op de voorgrond te treden, een drijvende en decennialang continue functie vervuld heeft in de regionale en lokale geschiedbeoefening van Gelre. Bescheidenheid, zij het (op het oog) niet gespeend van de nodige zelfverzekerdheid, ging gepaard met niet alleen een enorme werklust, maar ook een welhaast onvoorstelbare productiviteit.

Jan werd op 19 maart 1952 in Tilburg geboren en verhuisde in 1970 omwille van een geschiedenisstudie aan wat toen nog de Katholieke Universiteit heette, naar Nijmegen. Al spoedig bleek hij geboeid door de *regionale* geschiedenis van de Middeleeuwen, die vanaf 1969, eerst nog onder de wetenschapshistoricus en filosoof prof. Anton G. Weiler, wat om die reden al tamelijk opmerkelijk was, en vervolgens onder diens in 1974 aangetreden medewerker Piet Leupen vijftien jaar lang een ware hausse beleefde en een hele stoet van actieve regionale historici, archivariissen en museummedewerkers opleverde. Zo nam Jan deel aan werkcolleges over de Veluwe en later over Zaltbommel en de Bommelerwaard. Dat laatste mondde uit in een collectief stuk voor de conferentie Maatschappijgeschiedenis in 1975 en werd uitgewerkt tot een artikel in de *Bijdragen en Mededelingen Gelre* van 1976/1977. Direct na zijn afstuderen in 1978 verscheen de bewerking van zijn bijvaksriptie Nederlandse Rechtsgeschiedenis uit 1975 over de dagelijkse heerlijkheden in de Bommeler- en Tielerwaard (*BMG* 1978/1979). Feit is dat hij zich al ras ontpopte als een echte archiefkrat, maar zich niet tevreden stelde met enkel verzamelen: hij werkte met gezwinde spoed alles uit tot publicabele resultaten.

Van 1978 tot 1980 was Jan werkzaam als tijdelijk docent bij de vakgroep Middeleeuwse Geschiedenis van de KUN, maar ook onderzoeksmedewerker bij de vakgroep Nieuwe en Theoretische Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam voor een project over landpachten in Holland (1500-1650), dat uitmondde in zijn eerste boekpublicatie van 1981. In 1980 werd hij junior medewerker bij de vakgroep Rechtsgeschiedenis van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de KUN, om in 1987 bij prof. Olav Moorman van Kappen te promoveren tot doctor in de rechtsgeleerdheid op de studie *De ambtman in het kwartier van Nijmegen (ca. 1250-1543)*. In zijn vrije tijd had hij met drie andere 'middeleeuwers' intussen jarenlang gewerkt aan de vertaling van *de Chronicon*, zoals menige niet-latinist placht te zeggen. Dat resulteerde in *De Tielse Kroniek. Een geschiedenis van de Lage Landen van de Volksverhuizingen tot het midden van de vijftiende eeuw* (1983).

Na zijn promotie bleef hij tot 1996 als postdoc werkzaam bij Rechtsgeschiedenis en leverde in 1994 *Drostambt en Schoutambt. De Gelderse ambtsorganisatie in het kwartier van Zutphen (ca. 1200-1543)* af. Inmiddels was hij in 1995 (parttime) terug bij de opleiding Geschiedenis als medewerker voor onderwijsinnovatie, maar zijn positie aan de universiteit was tamelijk precair. De oplossing werd er uiteindelijk in gevonden hem de functie van senior onderzoeker toe te bedelen. Vanaf 1998 werkte hij onder achtereenvolgens prof. Peter Raedts en prof. Maaïke van Berkel bij de leerstoel Middeleeuwse Geschiedenis in het kader van het interfacultaire onderzoeksprogramma Christelijk Cultureel Erfgoed (CCE), dat later opging in het programma Culture, Religion and Memory (CRM). Laten we wel wezen: een opmerkelijke constructie, maar wel eentje waardoor hij voor de wetenschap behouden bleef en ook gelegenheid kreeg studenten te stimuleren en te begeleiden. Zijn positie als senior onderzoeker gaf hem ook de ruimte zich bezig te houden met de onderwerpen die hij belangrijk vond en allerhande nevenactiviteiten te ontplooien.

Jans aandacht ging in hoofdzaak uit naar kerkelijke instellingen in laatmiddeleeuws Noordwest-Europa, instellingen van het hertogdom Gelre en de middeleeuwse geschiedenis van Nijmegen en Arnhem.

Zijn *Kerkelijke organisatie in het middeleeuwse bisdom Utrecht*, al gauw een standaardwerk ('de nieuwe Nolet-Boeren') verscheen in 2004. In 2014 kwam een volgend standaardwerk, *Repertorium van collegiale kapittels in het middeleeuwse bisdom Utrecht*, uit. Dat boek biedt voor het eerst een systematisch overzicht van de niet-kathedrale kapittels die in het voormalige bisdom Utrecht tot aan de Reformatie bestaan hebben.

Wat Gelre betreft manifesteerde de jonge Jan zich op nationaal niveau al in 1982 met zijn bijdrage over de landsheerlijkheid tot 1423 in deel 2 van de *Algemene Geschiedenis der Nederlanden*. Voor de Vereniging Gelre heeft hij een lange staat van dienst gehad. In 2006 trad hij toe tot het bestuur en heeft daarvan deel uitgemaakt tot aan zijn overlijden. Van 2008 tot

heden was hij tevens lid van de redactie van de *Bijdragen en Mededelingen*, sinds 2014 in de hoedanigheid van redactievoorzitter. Geregeld publiceerde hij zelf ook artikelen en recensies. Jarenlang coördineerde hij de Werken Gelre, maar daarnaast zat hij ook in menige jury en leescommissie. Daarbij is hij redacteur geweest van het 10-delige *Biografisch Woordenboek Gelderland* (1998-2014), waarin hij tal van lemma's voor eigen rekening nam; van de meeste delen was hij eindredacteur. In *Gelre-Geldern-Gelderland. Geschiedenis en cultuur van het hertogdom Gelre* (met ook Duitse versie) uit 2001 beschreef hij 'Centraal en regionaal bestuur van graafschap en hertogdom Gelre tot 1543'. Voor een broodnodig nieuw handboek voor de Gelderse geschiedenis zou Jan zonder meer een hoofdrol hebben vervuld. Op het mede door hem georganiseerde mini-symposium van 3 mei a.s. over '600 jaar Gelders parlement' naar aanleiding van de Verbondsbrief van 1418 had hij nog een lezing zullen houden. De presentatie van het themanummer over Gelderse geschiedenis van *Ex Tempore*, het tijdschrift van studenten en medewerkers van de afdeling Geschiedenis van de Radboud Universiteit waarvan hij jarenlang redacteur-penningmeester was, is eveneens voorzien op die dag. Het bevat Jans jongste publicatie.

Wat Nijmegen aangaat was Jan al in 1991 bij de overgang van tijdschrift naar jaarboek toegetreden tot de redactie van *Numaga*. Eerst nog als 'gewoon' lid, in 1992 echter al als secretaris a.i. en van 1993 tot en met 2001 als secretaris. Hij publiceerde zelf ook diverse artikelen en recenseerde regelmatig. Het lag in de lijn van de verwachting dat hij zitting kreeg in de redactieraad van *Nijmegen. Geschiedenis van de oudste stad van Nederland*. Vreemd was het allerminst dat hij zelf (met Hans Bots) deel 2: *Middeleeuwen en Nieuwe Tijd* (2005) redigeerde. Zeer substantiële delen nam hij als auteur voor zijn rekening: kerkelijk en godsdienstig leven, onderwijs en wetenschap, politiek en bestuur in de Middeleeuwen. Nog maar een half jaar geleden verscheen het boek over de Stevenskerk, waaraan hij drie bijdragen leverde. Vier jaar eerder had hij als redacteur en auteur al een belangrijke bijdrage geleverd aan het boek *Het Valkhof. 2000 jaar geschiedenis*. Het lijkt erop dat een project over de Nijmeegse kloosters dat hij vanaf 2010 in samenwerking met Hans Kienhorst en Dolly Verhoeven voor ogen had, zijn afwezigheid nog het meest zal voelen.

Dat Jan ook de Arnhemse geschiedenis een warm hart toedroeg mag onder meer blijken uit het boek *Verborgten leven. Arnhemse mystiek in de zestiende eeuw* (2011) dat hij met Hans Kienhorst uitgaf over het Arnhemse Agnietenklooster en zijn eerdere bijdrage, over kerk en religie in de late Middeleeuwen, aan de *Geschiedenis van Arnhem tot 1700* (2008).

Voor het gremium van de Geldristen is het niet van belang ontbloeit te melden dat Jan samen met Maarten Gubbels sinds 2012 namens de Vereniging Gelre een ontmoetingsplaats geboden heeft voor wetenschappelijk geïnteresseerden die zich bezighouden met de Gelderse geschiedenis van de Middeleeuwen en de Vroegmoderne Tijd in de vorm van een jaarlijkse studiemiddag en een informatieve nieuwsbrief.

Wij, als liefhebbers van de (Gelderse) geschiedenis, zijn hem grote erkentelijkheid verschuldigd voor alles wat hij tot stand heeft gebracht. Zijn partner Hanni, beide dochters en drie kleinkinderen en andere naasten wensen we heel veel sterkte toe bij de verwerking van dit verlies. De Gelderse geschiedbeoefenaren zullen een aimabele, betrokken en stimulerende voortrekker missen, maar zullen in hem en zijn wetenschappelijke prestaties ook een inspiratiebron blijven ervaren om onverdroten voort te gaan.

Remi van Schaik, Groningen